
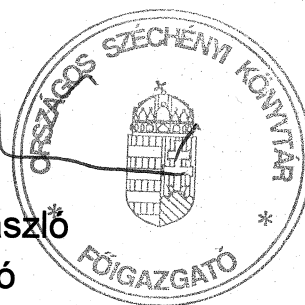

F. 6. / 2017

**Az Országos Széchényi Könyvtár
Dokumentumforgalmazási Szabályzata**

Dr. Tüske László
főigazgató

Budapest, 2017. február 10.

TARTALOM

Bevezetés	2
1. Olvasói forgalom – Helyben használat	2
1.1 1952 utáni megjelent hazai monografikus művek	2
1.2 1945 után külföldön megjelent monografikus könyvek	2
1.3 1952 előtti hazai és 1945 előtt külföldön megjelent monografikus könyvek	2
1.4 Hazai és külföldi többkötetes könyvek és 1976 előtt indult könyvjellegű periodikumok	3
1.5 Az 1952-től megjelent hazai általános és középiskolai tankönyvek, egyetemi, főiskolai jegyzetek	3
1.6 Egyéb művek	3
1.7 Hírlapok, egyéb periodikumok	4
1.7.1 Digitalizált hírlapok	4
1.7.2 Mikrofilmezett hírlapok	4
1.7.3 Eredeti hírlapok	4
1.8 Elektronikus dokumentumok	5
1.9 Általános szabály	5
1.10 Kiegészítés	6
2. Félretétel	6
2.1 Könyvek félretétele	6
2.2 Hírlap, folyóirat, mikrofilm félretétele	6
3. Dokumentum-előkészítés érvényes olvasójeggyel rendelkező olvasóink számára	7
3.1 Online dokumentum-előkészítés	7
3.2 Helyben leadott dokumentum-előkészítés	7

Bevezetés

Jelen szabályzat az Országos Széchényi Könyvtár (továbbiakban: OSZK) Könyvtárhasználati Szabályzatának kiegészítéseként az OSZK törzsgyűjteményi dokumentumaira vonatkozó forgalmazási szabályokat tartalmazza.

A Dokumentumforgalmazási Szabályzat érvényessége kiterjed a Különgyűjteményekbe kihelyezett, illetve a munkahelyi letétekbe került, egyébként a törzsgyűjteménybe tartozó valamennyi dokumentumra is.

A jelen szabályzat tekintetében a dokumentumforgalmazás körébe tartoznak a törzsgyűjteményi állományba vett könyvek, jegyzetek, időszaki kiadványok, mikrofilmek, mikrofilmlapok, offline és online elektronikus dokumentumok

Nem tartozik a dokumentumforgalmazás körébe a törzsgyűjteményi raktári, illetve kézikönyvtári nyilvántartásba még nem került könyv, jegyzet, időszaki kiadvány, mikrofilm és elektronikus dokumentum bármilyen célú átadása, mivel ezek SEMMILYEN FORMÁBAN nem forgalmazhatók, nem kölcsönözhetők és a feldolgozási sorról nem kiemelhetők.

1. Olvasói forgalom – Helyben használat

1.1 1952 utáni megjelent hazai monografikus művek

1952 után megjelent hazai monografikus művek „M” (mozgatható) példányai „A–D” olvasójeggyel rendelkezők részére szabadon forgalmazhatók.

„XA –XE” jelzetű dokumentumok (külső raktárban tárolt) „A” kutatói olvasójeggyel rendelkezők részére szabadon forgalmazhatók. „B-D” olvasójeggyel rendelkezők számára kizárólag az Olvasószolgálati Osztály vagy a Tájékoztató Osztály osztályvezetőjének, távollétükben a szolgálatvezető engedélyével forgalmazhatók! Kezelésük, tárolásuk a rezerv anyagéhoz hasonlóan zárt szekrényben történik. Külső raktárban tárolt dokumentumokat kizárólag havi, féléves, vagy éves olvasójeggyel rendelkező olvasóinknak hozunk be.

1.2 1945 után külföldön megjelent monografikus könyvek

Az „OA–OE” jelzetű dokumentumok az „A–D” olvasójeggyel rendelkezők részére szabadon forgalmazhatók.

1.3 1952 előtti hazai és 1945 előtt külföldön megjelent monografikus könyvek

Részben egypéldányos művek, az „A–D” olvasójeggyel rendelkezők részére szabadon forgalmazhatók. Az „M” (muzeális) példányok csak kutatóknak adhatók ki. Kivétel, ha az alappéldány valamilyen oknál fogva nem elérhető.

1.4 Hazai és külföldi többkötetes könyvek és 1976 előtt indult könyvjellegű periodikumok

Az „1-2.810” jelzettartományba tartozó schematizmusok, naptárak az „A–D” olvasójeggyel rendelkezők részére szabadon forgalmazhatók.

A „2.811–44.999” jelzettartomány alap-, többes és x-es példányai az „A–D” olvasójeggyel rendelkezők részére szabadon forgalmazhatók. Az „M” (muzeális) példányok csak kutatóknak adhatók ki. Ha az alappéldány valamilyen oknál fogva nem elérhető, akkor példányellenőrzés után a muzeális dokumentum is kiadható.

A „KA–KE” jelzetű dokumentumok és ezek „X”-es példányai az „A–D” olvasójeggyel rendelkezők részére szabadon forgalmazhatók.

1.5 Az 1952-től megjelent hazai általános és középiskolai tankönyvek, egyetemi, főiskolai jegyzetek

Jegyzetek Cutter számon illetve a „J 1–14.918, J 14.919–38.706” jelzetű (külső raktárban tárolt) dokumentumok „A–D” olvasójeggyel rendelkezők részére szabadon forgalmazhatók. Kezelésük, tárolásuk – a rezerv anyagéhoz hasonlóan – zárt szekrényben történik. Külső raktárban tárolt dokumentumokat kizárólag havi, féléves, vagy éves olvasójeggyel rendelkező olvasóinknak hozunk be.

A „JC–JD”, részben egy példányos művek, az „A–D” olvasójeggyel rendelkezők részére szabadon forgalmazhatók.

1.6 Egyéb művek

„Ért 1–2.514” jelzetű értesítők „A–D” olvasójeggyel rendelkezők részére szabadon forgalmazhatók.

Müncheni jelzetek „A–D” olvasójeggyel rendelkezők részére szabadon forgalmazhatók.

Rezerv raktárban őrzött állomány „A” kutatói olvasójeggyel rendelkezők részére engedély nélkül forgalmazható.

„DM” (Díszmű) „A” kutatói olvasójeggyel rendelkezők részére engedély nélkül forgalmazható.

Kegyeleti gyűjtemények „A” kutatói olvasójeggyel rendelkezők részére engedély nélkül forgalmazható.

Minikönyvek „A” kutatói olvasójeggyel rendelkezők részére engedély nélkül forgalmazható.

Rezerv, Díszmű, minikönyv, kegyeleti gyűjtemény részét képező dokumentumok a „B–D” olvasójeggyel rendelkezők számára kizárólag az Olvasószolgálati Osztály vagy a Tájékoztató

Osztály osztályvezetőjének, távollétükben a szolgálatvezető engedélyével forgalmazhatók! Kezelésük, tárolásuk zárt szekrényben történik.

Korlátozottan hozzáférhető dokumentumok (jelzet után: /**korl.** jelöléssel) esetében a korlátozás mértékét a dokumentumokban elhelyezett kezelési útmutató tartalmazza. A kezelési útmutatót a Gyarapítási és Állomány-nyilvántartó Osztály könyvek és kötött periodika esetében a belső előzéklapra behelyezi, tékába, dobozba helyezett periodika esetében a tárolóeszközre ragasztja. A korlátozás jogszabályi háttérét az F1/2012. sz. OSZK szabályzat tartalmazza.

1.7 Hírlapok, egyéb periodikumok

1.7.1 Digitalizált hírlapok

Az eredeti hírlapot pontosan tükröző digitalizált változat létezése esetén, bár a digitalizált változatot preferáljuk, az eredeti periodikumot is forgalmazzuk, és forgalmazására az alábbi pontokban részletezett szabályok érvényesek.

1.7.2 Mikrofilmezett hírlapok

Mikrofilmen meglévő anyagok **kizárólag mikrofilmen** forgalmazhatók.

A mikrofilmen meglévő anyagok eredetijének **többes példánya állapotól függően** az „A” kutatójeggyel rendelkező olvasók részére engedély nélkül forgalmazható.

Az **alap- és/vagy muzeális példányt** kizárólag akkor kaphatja meg az „A-D” olvasójeggyel rendelkező olvasó, ha a keresett év/szám a mikrofilmről hiányzik, vagy rossz a film. Ezt a tényt a Mikrofilmben szolgálatot teljesítő munkatárs a kéréslapon olvashatóan, aláírásával hitelesítve jelezze – ebben az esetben nem kell külön engedély az eredeti dokumentum kiszolgáltatásához.

Az „A” olvasójeggyel rendelkező kutatók részére az Olvasószolgálati Osztály és a Tájékoztató Osztály osztályvezetőinek, távollétükben a szolgálatvezetőnek az engedélyével, **kivételes esetekben**, az eredeti példány is forgalmazható.

1.7.3 Eredeti hírlapok

A másodpéldányok közül az 1952 utániak a „A-D” olvasójeggyel rendelkezők részére szabadon forgalmazhatók. A korábbiak csak az „A” olvasójeggyel rendelkező kutatók részére is csak állapotól függően forgalmazhatók.

Dobozolt anyagrész – ha hozzáférésük lehetővé teszi – csak kivételes esetekben, az Olvasószolgálati Osztály és a Tájékoztató Osztály osztályvezetőinek, távollétükben a szolgálatvezetőnek az engedélyével forgalmazható. Ettől eltérni csak abban az esetben lehet, ha a periodikumból csak egyetlen példány áll rendelkezésünkre, ekkor a szolgálatot teljesítő munkatárs engedélyezi a forgalmazást.

A **fektetett anyag** nem forgalmazható. Ettől eltérni csak abban az esetben lehet, amennyiben nincs más példány az állományban (beleértve a mikrofilmet is), ekkor a Hírlapolvasóban szolgálatot teljesítő munkatárs ad eseti engedélyt a forgalmazásra.

Muzeális példányt kizárólag akkor kap meg az olvasó, ha nem létezik más példány, ekkor a Hírlapolvasóban szolgálatot teljesítő munkatárs engedélyezi a forgalmazást. Amennyiben az alappéldány („HA-HD”) belső kölcsönzésen (pl. Fotó, Könyvtárközi) vagy digitalizáláson van, és nem tudjuk visszakeríteni (pl. szombaton), vagy az alappéldány hiányos, a muzeális példány engedély nélkül kiadható.

Fentiekől eltérő esetben „MHA-MHD” jelzetű anyag kizárólag az Olvasószolgálati Osztály és a Tájékoztató Osztály osztályvezetőinek, távollétükben a szolgálatvezetőnek az engedélyével adható ki.

Külső raktárban elhelyezett hírlapokat abban az esetben forgalmazunk, ha más példány (beleértve a mikrofilmet is) nem elérhető.

Egyszerre 30 egységnél többet egy olvasó részére nem hozunk be. A külső raktárból behozott hírlapokat a beérkezéstől számított 1 hónapig tartjuk bent, aztán visszaküldjük a külső raktárba.

Külső raktárban tárolt dokumentumokat kizárólag havi, féléves, vagy éves olvasójeggyel rendelkező olvasóinknak hozunk be.

Rossz állapotban levő hírlapok kizárólag a Hírlapolvasóban olvashatóak, ennek tényét a Hírlapolvasóban szolgálatot teljesítő munkatárs hivatott eldönteni.

1.8 Elektronikus dokumentumok

Az elektronikus dokumentumok („EB, ED” jelzet) „A–D” olvasójeggyel rendelkezők részére szabadon forgalmazhatók.

1.9 Általános szabály

A raktári osztály vezetője ill. szolgálatvezetői a fentiekől eltérően, állományvédelmi szempontból (rongált, rossz állapotú dokumentum) a dokumentumok kiadását megtagadhatják. Ebben az esetben gondoskodni kell másik forgalmazható példányról, ennek hiányában tájékoztatni kell az olvasót más könyvtárakban fellelhető példányokról.

Állományvédelmi okokból az olvasók a metszeteket tartalmazó; a kivehető lapokat, ill. mellékleteket tartalmazó; a rezerv, díszmű, minikönyv, kegyeleti gyűjteménybe tartozó könyveket; valamint az állapotuk miatt különös kíméletet igénylő könyveket, kizárólag az erre a célra kialakított olvasói területen használhatják.

Az olvasó a könyvtárból való távozás előtt a kikölcsönzött dokumentumokat a kiadóállomásokon köteles leadni. Amennyiben az olvasó a dokumentumokkal nem tud elszámolni, a kiadóállomás munkatársa és a szolgálatvezető ennek tényét jegyzőkönyvben köteles rögzíteni, melynek hitelességét az olvasóval is igazoltatni kell, ezzel egyidejűleg gondoskodni kell az olvasójegy bevonásáról is.

1.10 Kiegészítés

Az olvasók által használt dokumentumok forgalmát igazoló kérőcédulákat a tárgyévet követő 1 évig bármikor kutatható állapotban kell tárolni.

2. Félretétel

2.1 Könyvek félretétele

Az olvasó kérheti a raktárból felkért dokumentum félretételét.

Az „A” kutatói olvasójeggyel rendelkező olvasók egyidejűleg, egyszerre 10 db könyv félretételét kérhetik 14 naptári nap időtartamra, melyet egy ízben, ismételt 14 naptári napra meghosszabbíthatnak. A határidő letelte után a könyveket a raktárnak vissza kell szolgáltatni. A „DM”, rezerv és kegyeleti gyűjteménybe tartozó anyagrészek; a külső raktárakból érkező dokumentumok kizárólag elzárva tárolhatók.

A „B–D” olvasójeggyel rendelkező olvasók egyidejűleg, egyszerre 5 db könyv félretételét kérhetik, maximum 7 naptári nap időtartamra, melyet egy ízben, ismételt 7 naptári napra meghosszabbíthatnak. A határidő letelte után a könyveket a raktárnak vissza kell szolgáltatni.

Mindkét esetben a félretétel tényét, az olvasójegy számát, a dokumentumok raktári jelzetét és a visszaszolgáltatás határidejét a számítógépes adatbázisban rögzíteni kell.

Napijeggyel rendelkező olvasó nem igényelhet félretételt.

2.2 Hírlap, folyóirat, mikrofilm félretétele

Hírlap, folyóirat mikrofilm félretételének lehetőségét annak jellege (kötet, téka, doboz, tekercs, stb.) alapján a beosztott könyvtáros határozza meg. Általánosan kimondható, hogy dobozolt anyagot állományvédelmi szempontból nem teszünk félre.

„A” kutatói olvasójeggyel” rendelkező olvasó egyszerre 20 kötet (vagy max. 12 nagyalakú) hírlap félretételét kérheti 14 naptári nap időtartamra.

„B-D” olvasójeggyel rendelkező olvasók egyszerre 10 kötet (vagy maximum 6 nagyalakú) hírlap félretételét kérhetik 7 naptári nap időtartamra.

Hosszabbítás nélkül a határidő letelte után a hírlapokat a raktárnak vissza kell szolgáltatni. Telefonon történő félretételi hosszabbítási kérelmet elfogadunk.

Tartós félretételt (hosszabb kutatómunkához) a szolgálatot teljesítő munkatársnál kérvényezhet bármely olvasó. Ekkor a dokumentumoknál fel kell tüntetni a tartós félretétel tényét és záró dátumát. A lejárat napján a dokumentumok visszakerülnek a raktárba.

Napijeggyel rendelkező olvasó nem igényelhet félretételt.

3. Dokumentum-előkészítés érvényes olvasójeggyel rendelkező olvasóink számára

3.1 Online dokumentum-előkészítés

Érvényes olvasójeggyel rendelkező olvasóink részére kizárólag a törzsgyűjteményi anyagrészből könyvek, időszaki kiadványok előkészítését vállaljuk.

Az olvasó legfeljebb öt művet kérhet előkészítésre az OSZK honlapján található űrlap kitöltésével. http://www.oszk.hu/dokumentum_elokeszites

- Keddtől péntekig, a 18 óráig beérkező kéréseket 2 órán belül,
- a 18 óra után érkezőket másnap délelőtt 10 óráig készítjük elő.
- Az időszaki kiadványokat a következő napra készítjük elő és egyszerre legfeljebb 5 kötetet. Mikrofilmezett anyag esetében 3 eltérő jelzetet és jelzetenként maximum 5 tekercset készítünk elő.
- Az előkészítés a kért napon reggel 10 órától 19 óráig vehető át.

Az át nem vett dokumentumokat a tárgy napján visszaküldjük a raktárba.

Az online dokumentum-előkészítés kötetenként, ill. mikrofilm jelzetenként díjköteles. Az előkészítési díj összegét a Könyvtárhasználati Szabályzat 4. számú melléklete tartalmazza.

Az előkészítési díjat az át nem vett dokumentumok esetében is ki kell fizetni.

3.2 Helyben leadott dokumentum-előkészítés

A helyben leadott előkészítési kérés díjtalan.

Telefonon történő előkészítési kérést nem fogadunk el.

Könyvek esetében az „A” jelű kutatói olvasójeggyel rendelkezők a következő nyitvatartási napra (kivéve a nyári zárást követő 1. nap) maximum 10 kérést, a „B–D” jelű olvasójeggyel rendelkezők 5 kérést adhatnak le.

Hírlapok, mikrofilmek esetében – azok nem egységes kötése miatt – a leadható kérések számát a szolgálatot teljesítő könyvtáros határozza meg. Az „A” jelű kutatói olvasójeggyel rendelkezők részére a következő nyitvatartási napra (kivéve a nyári zárást követő 1. nap) hírlapok esetében legfeljebb 20 kötet (nagyalakúból 10), a „B–D” jelű olvasójeggyel rendelkezők részére legfeljebb 10 kötet (nagyalakúból 5) készíthető elő.

Napijeggyel rendelkező olvasó nem igényelhet előkészítést.